

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ג' תשרי תשפ"ג | דף היומי בבלי: כתובות פד | דף הכולל: כתובות צ.
דף היומי בהלכה: מסימן נ"ג סעיף ט"ז עד אמצע סעיף י"ט "ודווקא".
מוסר: שמירת הלשון - פרק ח' 'וכשירצה האדם' עד פרק ח' 'ונבאר דברינו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הכניעה פרק ו' 'והחמישי הכניעה בענייני עולמו' עד סוף פרק ז'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הסיפור המפעים שהמשיגה הגה"צ רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל היה נוהג לספר מדי שנה | כך לא
תשכחו לומר המלך הקדוש - הפטנט של רבי ירחמיאל קראם זצ"ל | 2496

הסיפור היומי

היה זה בעשרת ימי תשובה. במשך כל הדרך ישב
אחד האברכים והתפלץ בליבו על שבימים קדושים
אלו צריכות אוזניו לשמוע מנהג המונית תיאורים
שכאלו, מהם הוא כל-כך מתרחק כל השנה...

אבל רגע לפני שירדו מהמונית, פלט הנהג משפט אחד נוסף שהסביר את הכל...

הכפויה הזו ישב אחד האברכים והתפלץ בליבו שבימי רצון
קדושים אלו צריכות אוזניו להאזין לכל תיאור הסיאוב שגולל
האב על בנו, הבן שמרד באביו שבשמים ושבארץ יחדיו.
'למה?', הוא שאל את עצמו, 'על מה עשה ד' ככה שהאוזניים
שלי צריכות לשמוע דיבורים כאלו מהם אני כל כך מתרחק?'

למעשה:

סיפר זאת הגאון רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, ששמע זאת
באוזניו מפי האברך המדובר. הרבה זמן לאחר שירד האברך מן
המונית, המשיכה השאלה להטריד אותו, עד שהוא קלט פתאום.
"רגע לפני שירדנו מהמונית, אמר הנהג כך: 'אבל אתם יודעים
מה? אם הבן שלי יבקש ממני סליחה, אמחל לו על הכל' - - -
"וזה היה משפט נוראי, כי לפי תיאוריו הבן פגע בו בעמקי
הנפש עד מאוד.
"ואז התעוררה בי התובנה באחת: גם אנו פגענו כל השנה
באבינו שבשמים, אך הקב"ה אומר לנו 'שובה ישראל עד ד'

מעשה

מספר אברכים חשובים שיחיו נמנים על חבורה של בני עלייה
שמתקבצים מעת לעת לחזק ולהתחזק בעבודת השם. הם לא
מבקשים לצאת ידי חובת לימוד התורה וקיום מצוותיה, אלא
מבקשים להעפיל ההרה בית קל.
כמה מהם נזדמנו לנסיעה משותפת במונית. במהלכה סבר
הנהג שמצא לו אוזן קשבת ראויה והחל להשיח את הכאב שרובץ
על ליבו ולא נותן לו מנוח. בנו בגד בו, השליך את אבא ואת בית
אבא. חוטא ופושע. בכל קפיצה של המונה, מנה האב בכאב עוד
פשע איום של בנו הסורר.
הנוסעים המעודנים רוחנית התפלצו מסיפורי הנהג, שאף הוא
עצמו לא היה מל"ו צדיקים שבדור. הם יכלו בנקל לשער שאם
האבא, שכל כך מרוחק משמירת תורה ומצוות, מעיד שהבן שלו
פושע, אזי "דברים בגו"..." שהרי אם נקודת ההתחלה סמוכה
לאפס, ההידרדרות יכולה להתפתח רק לכיוון המינוס.
הנסיעה התקיימה בעשרת ימי תשובה, ובמשך כל הדרך

אלקיך כי כשלת בעונך... ארפא משובתם אהבם נדבה, כי שב אפי ממנו, ופירש"י: 'ארפא משובתם. אמר הנביא, כך אמר לי רוח הקודש, מאחר שיאמרו לפני כן, ארפא משובתם ואוהבם בנדבת רוחי, אף על פי שאינן ראויין לאהבה, אתנדב לאהבתם,

כי שב אפי ממנו'.

הוא אשר אנו מייחלים ומבקשים בימים אלו: סלח לנו 'אבינו' כי חטאנו.

(הרב ישראל למברגר, מוסף שבת קודש נצבים וילך תשע"ד)

ענינא דיומא - צום גדליה

צום גדליה: האם מותר לשטוף את הפה? כיצד ניתן לבלוע תרופות? ומה יעשה מי ששכח לומר 'עננו'?

שטיפת הפה: מותרת לאסטניסט (רגיש) אפילו עם משחה, ולהגר"ע יוסף זצ"ל יש להימנע מלהכניס לפה בבת אחת רביעית מים (86 סמ"ק) ולפלוט הכל.

בליעת תרופות: מותרת, לגרש"ז אויערבך זצ"ל אפילו עם מים הנצרכים לכך, להגר"ע יוסף זצ"ל עדיף בלא מים, לדעת ה'ציץ אליעזר' יש לפגמם, ושמעתי מהגר"ש אלישיב זצ"ל שדי לפורר קצת מהכדור למים.

נגיעה במאכלים ביום הצום: לדעת ה'פרי מגדים' מש"ז תרי"ב עפ"י הט"ז "אין לגעת במאכלים שלא לצורך, שמא יבוא לאכול". הטועה ואכל או שתה - ימשיך בתענית ואין צריך להשלים תעניתו. ולמשנ"ב אף אומר עננו ועולה לתורה במנחה. טעה וברך על מאכל - בשדי חמד (בשם נחפה בכסף) שב ואל תעשה (ויאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד") ויש אומרים שבצום דרבנן עדיף שיטעם מעט, שלתשובת הרמב"ם (כ"י פריימן) ברכה לבטלה איסור לא תישא וגו' דאורייתא.

רחיצה - אין לרחוץ כל הגוף בבת אחת במים חמים דרך תענוג (פרי מגדים וע"פ הט"ז).

אמירת עננו: בני ספרד - בשחרית ומנחה, בני אשכנז - רק במנחה. השוכח 'עננו' אינו חוזר ויכול להשלים באלוקי נצור וכו'. העומד לסיים התענית אחרי מנחה, רשאי לומר עננו כל עוד צם, ולבני אשכנז בשינוי: "ביום צום התענית הזה". אומרים 'אבינו מלכנו' בשחרית ומנחה אפילו כשאין צמים.

רמב"ם תעניות פ"ה: "יש ימים שכל ישראל מתענים בהם, מפני הצרות שאירעו בהם, כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה וכו' ובזיכרון דברים אלו נשוב להיטיב".

המעוניינים לקום לאכול קודם עלות השחר, צריכים לעשות תנאי לפני הליכתם לישון - "איני מקבל עלי התענית עד עלות השחר". לעניין שתיה: בני אשכנז - ראוי שיתנו, אא"כ רגיל לשתות אחר השנה, או הקם ונצרך מאד לשתיה - שותה אף שלא התנה. בני ספרד, מלשון השו"ע משמע שצריכים. להתנות אף לשתיה.

מותר להתחיל באכילת פת עד חצי שעה לפני עלות השחר, ותוך החצי שעה אין לסעוד יותר מ"כביצה" פת (56 גרם). לבנות ונשים, בכל השנה אין איסור לאכול בחצי שעה שלפני עה"ש (דעת מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הובא בנשמת אברהם או"ח).

חולים תשושי כוח וזקנים שלדעת רופא הצום עלול להזיק לבריאותם, לא יתענו, ובכלל זה מעוברות (לאחר 40 יום להריון), מניקות (עד 24 חודשים אחר הלידה אפילו הפסיקו להניק, וכן מפלת כמניקה). שו"ע תקנ"א; מ"ב,ג; כה"ח ודע"ת שם. כל מי שהתענית בצום גדליה עלולה לפגוע ביכולתו לצום ביום הכיפורים - לא יצום, או יצום רק עד חצות (שו"ת ציץ אליעזר).

כל שאינו צם: אוכל מהבוקר בצנעה אך לא בשר ויין ושאר תענוגים. קטנים - אינם צמים אך נמנעים מלתת בידם ממתקים, אא"כ לקחום בעצמם (ברכ"י ובאר משה).

ר' נחום ועלוול נקרא אל הקודש, הסבא סיפר לו את דבר החלום ופנה אליו: "אמור נא לי בני, מהי לדעתך הזכות הגדולה שלך שגוברת על זכויותי וזכויות אבותי, אשר רק בגללה זכיתי להיכנס בשערי התשובה?"

הסיפור המפעים שהמשיגה דלייקווד הגה"צ רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל היה נוהג לספר בכל שנה

מאת: הרב ישראל היימן

אחת העצות המרכזיות המובאות בחז"ל לזכות בד"ן היא העצה של עשיית חסד, "בחסד ואמת יכופר עוון". עשיית חסד עם בניו של המלך מביאה את המלך לנהוג במידה כנגד מידה ולהטות את הכף לטובה ולזכות את העושה בד"ן.

במסכת בבא בתרא מובא משלו של רבי עקיבא שאמר למלך הרומאי: מלך אחד חשב את בנו בבית האסורים וציווה את הסוהרים לבלתי יזונו אותו במאכל ומשתה, בא אדם אחד וברחמיו על בן המלך שלח לו אוכל ושתיה להחיות את נפשו, הלא וודאי הוא שהמלך על אף רצונו להעניש את בנו ישמח וייתן מתנות לאדם שהחיה את נפשו בנו. בזה מסביר רבי עקיבא את הנהגת מלכו של עולם שברא עניים ונתן מקום לעשירים לפרנס אותם.

נסורה נא ונעמוד על נקודה זו שיכולה לתת פתח לכל אחד ואחד לעבור בקלות את הדין ולזכות אותנו בשנה הבאה עלינו לטובה בשנת הצלחה וברכה.

המשיגה דלייקווד הגאון הצדיק רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל היה נוהג בכל שנה בימי האלול לספר את הסיפור המפעים הבא: הסבא מקלם בשיחה באחד מימי האלול סיפר על חלום נורא אותו הוא חלם כמה לילות קודם לכן.

המשפט הזה לכשעצמו מעורר סקרנות גדולה לדעת מה היו הגיוני ליבו הטהור של הסבא מקלם ובפרט בימי האלול, שהרי אין אדם חולם בלילה אלא מהרהורי ליבו ביום. ניתן לקבל כאן על הצצה למה שהעסיק את הסבא בימים קדושים אלו...

בחלומו רואה הסבא את עצמו מסתובב ברחובות העיירה קלם בעיצומם של ימי האלול והכרוז עובר ומכריז לכל בני העיירה להתאסף בבית המדרש לשמוע את דרשתו של האורח הדגול, שהוא לא אחר מאשר רבנו יונה גירונדי בעל השערי תשובה שבא לשאת מאמריו לקראת ימי הרחמים והסליחות. תוך דקות ספורות התמלאו רחובותיה של העיירה בכל מי שרק היה יכול, והכל אצו רצו לנצל את ההזדמנות הנדירה לבוא ולשמוע עוד פרק שכנראה לא נכתב בשערי תשובה...

זיהיתי כמה מהממהרים, מספר הסבא בהתרגשות, וכיוונתי אף אני את רגלי לבית המדרש לתפוס גם אני זיקוקין דינור מפיו הקדוש של אחד מגדולי הראשונים ש'צנח' לדור אחרון לאלפנו דעת ומוסר. ככל שמתקרב אני להיכל בית המדרש גברה הצפיפות בדרכים המובילות אליו וכשסוף סוף הגעתי אל פתח ההיכל נכונה לי אכזבה

מרה, עמד שם שומר גדול ממדים וחסם את דרכי מלהיכנס פנימה... עמדתי שם כמה להיות שם בפנים ולהאזין, והתחלתי לחלות את פניו של השומר שייתן לי להיכנס, הזכרתי לו את זכויותי הגדולות בהעמדת התלמוד תורה המפורסם ובהרבצת התורה, אך הוא לא התרגש מכך והמשיך לחסום את דרכי. המשכתי להעלות ולהזכיר את זכות אבותי הקדושים ואת מעשיהם הטובים וגם זה לא עזר. עמדתי שם כשאני מנסה לטכס עצה איך לגרום לשומר להניח לי להיכנס ולשמוע...

לפתע עלה רעיון במוחי, פניתי אל השומר ואמרתי לו: הלא אביו של ר' נחום ועלוול הנני, וכאביו בוודאי מגיעה לי הזכות להיכנס אל הקודש".

כאילו רק למילים האלו חיכה השומר, הוא פינה בזריזות את המקום ונתן לי להיכנס אל בית המדרש.

בשלב זה הקצתי והנה חלום!!

אולי אם החלום היה ממשיך, היום היו לנו עוד כמה פרקים בשערי תשובה, אבל כיון שהוא נגמר בזה, נשאר לסבא רק לברר אצל בנו מהי הזכות העצומה שגברה על זכויותיו שלו עצמו ועל זכות אבותיו. מהו הדבר בו מחזיק ר' נחום ועלוול שבוקע כל מחסום. ר' נחום ועלוול נקרא אל הקודש, הסבא סיפר לו את דבר החלום ופנה אליו: "אמור נא לי בני רחימאי, מהי לדעתך הזכות הגדולה שלך שגוברת על זכויותי וזכויות אבותי, מהו הדבר שבגללו זכיתי להיכנס בשערי התשובה?"

ר' נחום ועלוול חך בדעתו מספר רגעים ואחר פנה אל אביו הצדיק וכה סיפר לו.

בחורף האחרון בעיצומם של השלגים הליטאים הסוערים נקרעו המגפיים היחידים שהיו לרגלי, לא שייך כמובן ללכת בשלג שנערם לגובה של מטר ויותר בלי מגפיים ראויים לשמם, ניגשתי לסנדלר היחיד שיש כאן בעיירה קלם וביקשתי ממנו שיתקן את מגפי בעד כמה פרוטות אותם מצאתי בבית.

בעודי ממתין שמגפי יוחזרו לי הבחנתי שעל המדף מולי מונחות מגפיים חדשות ומפוארות עם פרווה פנימית מחממת, תאווה לעיניים, נפשי חשקה מאד במגפיים הללו שיכולים לתת לי לעבור את החורף הקשה ביתר קלות, אבל המכשול בין הרצון למציאות היה כמובן הכסף ממנו יש בביתי בצמצום גדול בלאו הכי...

קיבלתי את מגפי הישנים מתוקנים ובדרך לביתי חישבתי לעצמי שאם אחסוך כמה פרוטות כל שבוע הרי שתוך שבועות ספורים

ומלאות כתמי דם וסימנים כחולים של קור, לא יכולתי לדמיין אותו הולך כך יחף דרך ארוכה כ"כ בשלג ובקור, נכנסתי לחדרי כשבדעתי לתת לו את המגפיים הישנות שאני כבר לא משתמש בהם. מחשבה מהירה כבזק חלפה במוחי כשהבנתי שמצווה נדירה הזדמנה לידי, ואם זו מצווה נדירה הרי שראוי להדר בה עד קצה גבול היכולת... בהחלטה של רגע נטלתי את המגפיים החדשים ומסרתי אותם במהירות להלך העני.

את הסיפור הזה סיפר הסבא בעצמו בשיחתו בת"ת דקלם ובסופו הוא האריך לבאר את הענין של בחדס ואמת יכופר עוון, אולי זה מסביר גם את סוד ההערה הנוראה שהייתה תלויה על דלת הת"ת בקלם בימי האלול בכתב ידו הקדוש של מרן הסבא זצוק"ל ועסקה בנושא זה בדיוק, כידוע.

הרי לנו שלהכנס ל'שערי התשובה' צריך זכויות מיוחדות ואין לנו זכות גדולה יותר מלהיטיב עם בן המלך, אין דרך יותר טובה להמשיך עלינו את השפע ממלכו של עולם יותר מלהתחסד עם בניו אהוביו, זו העצה הגדולה ביותר לזכות בדין. "בחדס ואמת יכופר עוון"

אוכל להגיע אל הסכום שעולים המגפיים החדשים ולממש את רצוני לקנות את אשר חשקה נפשי.

שבועות ארוכים שחסכתי מפת לחמי ועשיתי מאמץ גדול מאד כדי להגיע אל היעד ואכן בסייעתא דשמיא גדולה אחרי חודשיים היה בידי הסכום המיוחל, צררתי אותו במטפחת בד וצעדתי אל הסנדלר בתקווה שהמגפיים הנחשקים עדיין עומדים שם על המדף. לשמחתי כבר בכניסתי אל הסנדלר ראיתי את המגפיים ורכשתי אותם בכל המעות שהיו בידי, חזרתי הביתה שמח והודתי להש"ת על שברחמי נתן לי את האפשרות לקנות מצרך שבשבילי הוא יקר המציאות אבל נצרך מאד.

לא יצאו ימים מועטים ועל דלת ביתי דופק הלך עני בלבוש מרופט ומבקש כוס חמין ודבר מאכל להחיות את נפשו, כמובן שהכנסתי אותו תחת קורת ביתי, האכלתי והשקתי אותו במעט שהיה לי בבית וכשביקשתי להציע לו מיטה למנוחה התעקש ההלך לצאת ולהמשיך בדרכו בטענה שמשפחתו המתגוררת במרחק רב מחכה לו כבר תקופה ארוכה. כשהבטתי על רגליו נדהמתי לראותם יחפות לחלוטין ונתונות בזוג גרבים קרועות בלבד, רגליו היו פצועות

הסיפור היומי

הסגולה של הרב קראם: כך לא תשכחו לומר 'המלך הקדוש'

איך הצליח הרב ירחמיאל קראם זצ"ל, לסייע לחבריו בישיבת גרודנא באשדוד, שלא לשכוח את 'זכרנו לחיים' ו'המלך הקדוש'

יעקב א. לוסטגמן

"כך הוא עזר להם להיות ערניים יותר למה שאומרים בתפילה, שלא ישכחו את ההוספות הנדרשות בעשרת ימי תשובה, וגם הרוויח כמה לירות שכמובן שימשו אותו למטרות של זיכוי הרבים".

ואכן, מי שמרגיל את עצמו בשיטה הזאת של הרב קראם, יכול לסייע לעצמו לזכור את מה שצריך להוסיף בתפילה ובכלל, זאת טכניקה שיכולה לשמש הרבה את מי שהוא ירא שמים ורוצה לזכור שלא לפספס ספירת העומר, או קריאת שמע בזמנה וכו', וכמובן מה שצריך להוסיף בתפילות בין אם זה בעשרת ימי תשובה ובין אם זה יעלה ויבוא, או כשמתחילים לומר 'ותן טל ומטר' וכדו'.

אחד מגדולי מזכי הרבים בדור האחרון היה הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, הוא שלח את ידו בכל פעילות שיכולה היתה להביא לזיכוי הרבים, בין אם היה זה קירוב רחוקים או קירוב קרובים, או ריבוי לימוד התורה וכל דרך אפשרית של זיכוי הרבים.

מספר חברו הטוב הרב חיים פוקס, שלמד אתו בישיבת גרודנא באשדוד ולאחר מכן ליווה אותו בפעילות במשך יותר מיובל שנים. "בעשרת ימי תשובה, היה רבי ירחמיאל מסתובב בישיבה, ומכריז על מבצע מיוחד בקרב חבריו תלמידי הישיבה.

"מי שישכח לומר 'זכרנו לחיים', או 'המלך הקדוש', יצטרך לתת לי קנס של חמש אגורות", הציע לחבריו והם הסכימו בשמחה.

"דרשו ד' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" - הלכות והליכות לעשרת ימי תשובה

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

בטרם חתימת הברכה, שאז חוזרים לבקשה. השוכח זכרנו לחיים וכו' וכבר חתם מגן אברהם יבקש בשומע תפילה זכרנו וכו' (שאין בקשה גדולה מזו בימים אלו) - בן איש חי, ניצבים.

הערה: "ברית כרותה לשפתיים" - יש לדייק לומר זכרנו לחיים - בשווא תחת הל' (טור בשם מהר"ם מרוטנבורג). האומר לחיים - בפתח (ח"ו לא חיים) בוודאי מתכוון לחיי הנצח - חיי עוה"ב (ר"י מעמדין).

ד. "אבינו מלכנו": אומרים שחרית ומנחה (גם ביחידות - דע"ת תקפד, א). בני אשכנז - פרט לשבת וערב שבת במנחה, בני ספרד - אומרים בכל יום כולל שבת, ובשבת בדילוג "אבינו מלכנו חטאנו לפניך".

ה. יש אומרים כל עשרת ימי תשובה בברכת המזון: "הרחמן הוא יחדש עלינו שנה טובה ומתוקה" (מט"א תר"ב, א עפ"י נוסח "סידור רבי שבת").

ו. האומרים בעשרת ימי תשובה בין ישתבח לקדיש "שיר המעלות ממעמקים", מי שעדיין בפסוקי דזמרה יכול לאומרו עם הציבור בין פרק לפרק, ויכול לחזור ולאומרו במקומו כשיגיע לאחר ישתבח (אלף למטה תקפ"ד, ב וקיצור הלכות המועדים, ר"ה דיני שחרית, ד).

הידורים ויתר הקפדה במצוות

קיצור שו"ע ק"ל, ב: "ראוי לאדם שיתנהג בימים אלו גם בחומרות שאינו נוהג בהם כל השנה, כי גם אנו מבקשים מאת השי"ת שיתנהג עמנו בחסידות..."

דוגמאות: בדיקת מזוזות, הכנות לסוכות, אמירת ברכת המזון, ק"ש שעל המיטה ואשר יצר - מתוך הנוסח, זהירות מפת עכו"ם, יותר תהילים, יותר צדקה ותיקון המידות והמעשים. (הידור וחומרא - אין זה מחייב בתורת נדר לכל השנה - ב"י וערוה"ש תר"ג).

"דרשו ד' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב" (ישעי' נה, ו), "אמר רבה... אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים" (גמ' ר"ה ע"ח ע"א). בימים אלו שערי שמים פתוחים, והקב"ה קורא לכולנו: "שובו אלי ואשובה אליכם, פתחו לי פתח כחודה של מחט... ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם".

"שלש תפילות נשמעות: תפילת יחיד בדמעות בכל יום, תפילת יחיד בין ראש השנה ליום הכפורים, ותפילת ציבור בכל יום (הג"ה אלפסי זצ"ל בתפארת שמואל לברכות פ"ג).

השינויים בתפילה

א. "המלך הקדוש": הטועה ואמר הא-ל הקדוש: אם נזכר תוך כדי דיבור ולא התחיל אתה חונן וכו' - חוזר ומתקן. נזכר לאחר מכן, או התחיל אתה חונן וכו' - חוזר לראש התפילה. ואינו אומר שוב ד' שפתי וגו' (מ" קי"ד, כ"א). ואפילו ספק אמר - חוזר (כי אין שייך "להרגיל לשונו בעשרה ימים וגם אי אפשר לומר החתימה בשם ומלכות).

ב. "המלך המשפט": הטועה, לבני אשכנז - תוך כדי דיבור חוזר ומתקן. לאחר מכן - אינו חוזר (סוף סוף אמר "מלך" ואמר "משפט"). לבני ספרד ולדעת שו"ע הרב: נזכר עד יהיו לרצון וגו' (השני) חוזר להשיבה שופטינו וכו', עקר רגליו - יחזור על תפילת עמידה בנדבה. יש לציין שיש מפוסקי ספרד שלדעתם ממשיך בתפילתו (בן איש חי פר' נצבים, י"ט והכף החיים רס"י קי"ח, וביארו שכיון שרבו הדעות בזה - ספק ברכות להקל, אפי' נגד מרן, ואין חוזר. ויעויין גם בשו"ת אור לציין ח"ד פ"ו אות ד שכתב כן, ולדבריו, לאחר שיסיים תפילתו יחזור ויתפלל בתנאי שאם אינו צריך תהא תפילתו נדבה).

ג. "זכרנו לחיים וכו' בספר חיים וכו'": מתקנת הגאונים, ואין חוזרים בשביל טעות בדבר שאינו נזכר בתלמוד א"כ נזכרים

האם מותר להנעיל לתינוק בן שנה נעלי עור ביום הכיפורים?

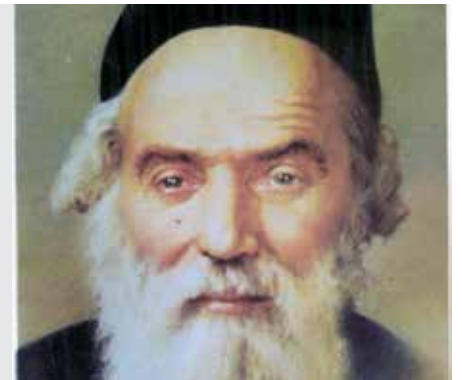
משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

ונעליים אינם מועילות לגידולו ויש בהם איסור לא תאכילום. ויש לדון אם למסקנא יש גזירה בלבש מעצמו שמא יאמרו שגדול הלבש לו. ובשו"ע הרב ובמשנ"ב (סי' תרט"ז) כתבו שאסור להלביש לקטן נעליים, אבל אם לבש מעצמו אין חיוב להוריד לו רק מגיל חינוך כפי הדין של שאר מצוות בסי' שמ"ג. אכן מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א בספרו שאלת משה שערי תורת הקטן (שיעור כ"ד) כתב, שדעת הרמב"ם וראב"ן וראב"ה וסמ"ק היא כפשטות הגמרא שגם אם לבש מעצמו צריך להוריד לו, ובפרט שיש בזמננו נעלים שאינם מעור ואין צער לקטן במניעת נעליים - אין להתיר, וצריך להוריד לו את הנעליים.

שאלה: האם מותר להלביש נעליים לתינוק בן שנה ביום כפור - שהרי אינו מחוייב במצוות ואינו מבין במעלת יום כפור ולא הגיע לחינוך. או שמא אסור, כשם שאסור להאכיל מאכלות אסורות לתינוק בידים אפילו לתינוק בן יומו. ואם אסור, האם צריך גם להסירם ממנו?

תשובה: בגמרא ביומא עח: כתוב בשם ברייתא שתינוקות מותרים בכל עינויי יום כפור חוץ מנעילת הסנדל, ומפרשת הגמרא שבסנדל יש מראית עין שיאמרו שגדול הלבש לו ביום כפור, כי הקטן אינו יודע לנעול נעליים לבד. ומסקנת הגמרא שהטעם שהתירו רחיצה ולא נעליים, כי רחיצה מועילה לגידול התינוק

מדוע החמירה כל כך התורה בעוון לשון הרע

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

הלא ראויה כלפי אנשים, בוודאי יכעס עליו אביו מאד, ויענישהו על כך בחומרה, ומי גרם לכל זה? המספר. וכן הוא הענין בדבור לשון הרע, שהרי הקב"ה אוהב את ישראל שהם בניו, ואף שיודע מעשיהם, אבל אם יבוא אליו המקטרג [שהתעורר מחמת שסיפרו אליהם, ויאמר עד כמה גרועים מעשיהם של בניך, יהיה חייב להענישם, אבל יתגבר בו הקפדה ושנאה למי שעורר את המקטרג, מדוע גרם בסיפורו זה שצריך לכעוס על בניו, בהתבוננו שאין כוונתו כלל לתועלת אלא לקנטר ולבזות חברו, ולכך לא ירצה להצילו מצרותיו.

כותב ה'חפץ חיים' בהקדמה, כי נראה פשוט שהטעם שהחמירה התורה כל כך בעוון לשון הרע הוא, משום שמעורר בזה הרבה את המקטרג הגדול על כלל ישראל, ועל ידי זה הורג כמה אנשים בכמה מקומות, וכמו שכתב הזהר הקדוש בפרשת פקודי.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים על כך מה שכתב ה'חפץ חיים' בספר שמירת הלשון (ח"א שער הזכירה פ"ב), שאדם המדבר לשון הרע ומעורר קטרוגים על ישראל, הקב"ה מקפיד עליו ואינו רוצה להצילו מצרותיו. והמשיל זאת לאדם שמרוב אהבתו לבנו מחפה עליו אף שמתנהג שלא כשורה, אמנם אם יבואו אנשים ויספרו לו על קלקולי בנו והתנהגותו

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

האם רשאי אדם לגשת מעצמו לשמש כש"ץ?

רבים ('שטיבלאך'), ואין ממונה להגיש ש"ץ - רשאי כל אדם המתאים לכך לגשת מעצמו ולשמש כש"ץ.

ואין הדברים אמורים אלא כאשר מבקשים ממנו להיות ש"ץ לתפילת שמונה עשרה; אבל כאשר מבקשים מאדם לשמש כש"ץ ב'פסוקי דזמרה' או ב'סליחות', וכדומה - רשאי לגשת ללא סירוב כלל.

[שו"ע נג, טו ורטז; בו"מ דרשו, 53]

אדם שאינו משמש כש"ץ קבוע, לא יגש לשמש אפילו כש"ץ אקראי, ללא בקשת הממונה על כך. ואף כאשר הממונה מבקש ממנו לשמש כש"ץ, עליו לסרב מעט, (וראה במקורות), אך אין לסרב יתר על המידה.

ואם הממונה המבקש ממנו לגשת הוא אדם גדול, אין לסרב כלל; אלא אם כן יש סיבה מסוימת שמחמתה הוא סבור שלא ימלא את התפקיד כראוי, וכדומה. ובבית כנסת שיש בו מנינים

האם היחיד יכול לעכב מינוי של רב לקהילה?

מינויים שונים ועוררו מחלוקת ללא סיבה מוצדקת, עד שהתהווה מצב שבו אילו התחשבו בדעתו של כל יחיד לא היו מגיעים לעולם לידי הסכמה; ומשום כך הנהיגו שהמינויים יהיו על פי דעת רוב חברי הקהילה המשלמים דמי חבר, או על פי דעת ראשי הקהל וגבאים שנבחרו לתפקידם, וכדומה.

[שו"ע נג, יז, ומשנ"ב נא רנג; בו"מ דרשו, 61]

מעיקר הדין, רשאי כל יחיד לחוות את דעתו בענין המינויים הציבוריים השונים: אב בית דין, רב לקהילה, 'בעל קורא', וכדומה, ובמיוחד בענין מינוי שליח ציבור לתפילות; ובתנאים מסוימים, יש בכוח המיעוט, או אף יחיד, לעכב את המינוי.

אולם, בדורות האחרונים, נוכחו חכמי ישראל לראות כי במקרים רבים עומד ענין זה לרועץ, כאשר יחידים מהקהל עיכבו

מדוע יכול גר צדק לומר בתפילה "אלקי אבותינו"?

ב'תתיף', ולימד את אמונת השי"ת לכל האומות. ובניגוד לגר צדק, שנחשב כתינוק שנולד, ורשאי לשמש כש"ץ; ישראל שהורתו ולידתו שלא בקדושה, דהיינו בעבירה, כגון ממזר, או 'חָלָל' שנולד מפסולי כהונה - נחלקו הפוסקים אם ניתן למנותו לש"ץ.

[שו"ע נג, יז, ומשנ"ב מט רנ; בו"מ דרשו, 56 ו-58, וראה שם, 57]

בימי הראשונים, היו שמנעו מגרי צדק לשמש כשליחי ציבור בתפילות שיש בהן חזרת הש"ץ, משום שלדעתם, אין הגר רשאי לומר בתפילה "אלקי אבותינו"; ובתפילתו כיחיד, עליו לומר "אלקי אבות ישראל". ודבריהם נדחו על ידי גדולי הראשונים, אשר לדעתם רשאי הגר לומר בין "אלקי אבותינו", וכן לומר בברכת המזון "על שהנחלת לאבותינו", כאשר הכוונה היא לאברהם אבינו עליו השלום, שנאמר עליו בתורה: "אב המון גוים

* המסיים פסוקי דזמרה יאמר מיד את ברכת 'ישתבח', כדי להסמיך את הברכה לפסוקי דזמרה, ולא ימתין עד שיגיע הש"ץ לישתבח.
* מי שלא היו בידו טלית ותפילין, והחל בתפילת שחרית, ובאמצע פסוקי דזמרה הביאו לו טלית ותפילין, יסיים את הפרק שעומד בו, וילבשן, ויברך עליהן.
* מותר למנות אדם בעל מום לש"ץ, ואדרבה, אדם בעל מום לבו נשבר יותר, ותפילתו רצויה יותר. ויש שמחמירים בדבר, ולפחות בנוגע לראש השנה וליום הכיפורים, אך אף לדעתם, אינו פסול מן הדין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה צריך סופר סת"ם לומר לפני תחילת הכתיבה?

בעלמא; ובמיוחד יש להימנע מכתובה במצב של נמנום, שיש בה מגרעות רבות. ובדיעבד, אם אמר את האמירה הנ"ל בתחילת הכתיבה, ולאחר מכן היתה מחשבתו תפוסה בעינינים אחרים לחלוטין, הכתיבה כשרה.

ואם הסופר הפסיק באמצע הכתיבה, וסופר אחר החליפו, על הסופר השני לומר אף הוא את האמירה הנ"ל בתחילת כתיבתו, כיון שאמירת הסופר הראשון אינה מועילה לו.
[שו"ע לב, יט, ומשנ"ב צד רצו; ביאורים ומוספים דרשו, 139, 149 ו-144]

בתחילת כתיבת ספר תורה, תפילין, או מזוזה, צריך הסופר לומר: "אני כותב לשם קדושת ספר תורה", "תפילין", או "מזוזה". ובדיעבד, אם לא אמר את המילה "קדושת" - יש שהורה, שהאמירה מועילה.

ולכתחילה, ראוי להוסיף: "וכל האזכרות שבו לשם קדושת השם", כדי לקדש את שמות הקודש, וראה להלן בנוגע לתועלת שבאמירה זו.
ורצוי שכל הכתיבה תהיה במחשבת 'לשמה', ולא כ'מתעסק'

הלוח היומי

ג' בתשרי | רבי נפתלי צבי ב"ר משה טרופ זצ"ל, ר"י ראדין של החפץ חיים, בעל חידושי הגרנ"ט

צום גדליה על הריגתו של גדליהו בן אחיקם ע"ה, בשנת ג' אלפים ש"מ.
היום השלישי של עשי"ת.

יום זה נחשב ליו"ט במגילת תענית, על שביטלו בו את חובת הזכרת שם שמים בשטרות, אחר שאמרו חכמים 'וכי מזכירים שם שמים בשטרות? למחר פורע זה את חובו ונמצא שם שמים מוטל באשפה' וביטלום.

יארצייט:

- תמ"ג: רבי אברהם אבלי ב"ר חיים הלוי גומבינר זצ"ל, מקאליש, בעל מגן אברהם (המג"א).
- תרכ"א: רבי ישראל ב"ר גדליה ליפשיץ זצ"ל, בעל תפארת ישראל על המשניות.
- תרמ"ז: רבי יצחק דוד ב"ר משה בידרמן זצ"ל, מלעלוב.
- תרפ"ט: רבי נפתלי צבי ב"ר משה טרופ זצ"ל, ר"י ראדין של החפץ חיים, בעל חידושי הגרנ"ט.
- תר"ץ: רבי שמעון נתן נטע ב"ר דוד צבי שלמה בידרמן זצ"ל, מלעלוב.
- תש"ג: רבי אהרן יחיאל ב"ר ירחמיאל משה הופשטיין זצ"ל, מקוזניץ.
- תש"ז: רבי חזקיהו יוסף ב"ר חיים אריה מיישקובסקי זצ"ל, אב"ד קריניקי ועוד, וממייסדי וועד הישיבות.
- תשנ"ה: רבי אלחנן ב"ר ברוך קונשט זצ"ל, ר"י קול תורה, בעל באר אלחנן.
- תשע"ב: רבי גדליה ב"ר אברהם איזמן זצ"ל, משגיח ישיבת קול תורה, בעל גידולי מוסר.

אופן אמירת הוידוי

הרה"ק רבי משה מקוברין נכנס פעם אל בית הכנסת ל"כל נדרי", וראה שאומרים "תפילה זכה", שמפורטות בה כל העבירות שבעולם, התייצב והרים קולו: "וכי בית מרזח של גנבים הוא הבית הזה, או מערת פריצים, שבו כל אחד משתבח בפני חבריו ב'מעשים טובים...' שלו? הלא צריך שתהיה חרטה בלב, ובושה שתהא בוערת וצורבת כאש, בלי לתת מנוח!" (מאוצרנו הישן עמ' 38)

נשתדל בעת אמירת הוידוי להתחרט ולהצטער מאוד על העוונות שבידינו, ונקבל על עצמנו שלא לעשותם שוב

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il